

Список джерел інформації

1. Афанасьєва К. О. Правові аспекти функціонування електронних бібліотек / К. О. Афанасьєва // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2008. – № 2. – С. 45–49.
2. Вилегжаніна Т. Україна в інформаційно-бібліотечному просторі / Т. Вилегжаніна // Бібліотеч. планета. – 2006. – № 3. – С. 4–7.
3. Про авторське право і суміжні права [Електронний ресурс] : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 28.08.2018).

Т.О. Ставерська, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Н.М. Федоренко, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ РЕПОЗИТАРІЙ ЯК ФОРМА ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ НАУКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Сучасне інформаційне суспільство характеризується активним впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, удосконаленням функціональності Інтернету, зростанням обсягів інформації з одночасним дотриманням принципів «відкритого доступу». У свою чергу, в умовах глобалізації та інтенсивного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, набуває багато-варіантності комунікативних зв'язків, підвищує свою реагентність система наукових комунікацій, що обумовлює необхідність удосконалення систем збереження та розповсюдження інформації.

Бібліотеки відіграють роль інформаційних посередників в інформаційно-комунікаційної інфраструктури, тому існує постійна необхідність удосконалення форм наукових комунікацій, визначення способів їх використання щодо подальшого розвитку наукової комунікації. Нові форми наукової комунікації дозволяють утворювати міжнародні мережеві академічні колективи з різною тривалістю співпраці, підвищувати якість наукових досліджень і публікацій, встановлювати нові контакти між наукою, бізнесом і громадськістю, знижуючи адміністративне навантаження і підсилюючи значення самоорганізації вчених.

В умовах самофінансування закладів вищої освіти традиційна система передплати періодики та закупівлі книг для забезпечення навчальної та науково-дослідницької діяльності фактично не працює, тому системи наукових комунікацій недостатньо забезпечені інформаційною підтримкою. Крім того, актуальною для української науки є проблема недостатньої репрезентативності публікацій вчених у міжнародних наукометричних базах даних. Саме бібліотеки взяли на

себе функції поширення результатів наукових досліджень вчених ЗВО, забезпечення доступу до них, створення інтегрованих інформаційних середовищ та популяризацію досягнень науки в суспільстві.

Світовий досвід архівування ресурсів глобальних комп'ютерних мереж дозволив створити нові підходи до формування фондів мережеских джерел наукової інформації – інституціональні репозитарії (цифрові архіви відкритого доступу), електронні видання відкритого доступу, науково-освітні електронні бібліотеки (електронно-бібліотечні системи ЗВО).

Однією з основних концепцій створення інституціонального репозитарію є централізоване формування інтегрованого довідково-пошукового апарату, який передбачає поєднання метаданих про зібрання електронних публікацій з повнотекстовим індексуванням наявних масивів інформації. Існування інституціонального репозитарію значно розширює іманентні функції бібліотеки ЗВО – зберігання й організацію суспільного користування джерелами наукової інформації на принципах відкритого контенту, що робить систему наукових комунікацій більш реагентною.

Харківський державний університет харчування та торгівлі активно підтримує політику відкритого доступу та створення інституційних репозитаріїв. В межах Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI», спрямованої на вирішення проблем ефективності використання і забезпечення доступності документів, які зберігаються у бібліотечних, архівних та музейних фондах, створено інституціональний репозитарій ХДУХТ (irHDUHT). Репозитарій є складовою частиною загального фонду електронних документів університету, відкритою електронною базою даних, що накопичує, зберігає, розповсюджує та забезпечує постійний, надійний, безплатний, відкритий доступ через мережу Інтернет до повнотекстових матеріалів наукового, освітнього та навчально-методичного призначення, створених працівниками будь-якого структурного підрозділу, а також докторантами, аспірантами та студентами ХДУХТ. Репозитарій є локальним фондом Національного репозитарію академічних текстів, має міжнародну сертифікацію, що значно сприяє репрезентативності академічних текстів працівників та студентів університету, удосконаленню системи наукових комунікацій.

Таким чином можна стверджувати, що сьогодні роль бібліотеки полягає не тільки у збереженні наукових продуктів, а й в управлінні науковими процесами, формуванні нової інформаційно-технологічної інфраструктури науки, стимуляції реагентності системи наукових комунікацій університету.